

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : **Καραγ. Σερβίας 8** ΠΡΟΣ: Όπως Πίνακας Αποδεκτών
Ταχ.Κώδικας : **101 84 Αθήνα**
Πληροφορίες : **Σ. Ψαρογιάννη**
Τηλέφωνο : **210 3375838**
FAX : **210 3375595**
E-Mail : **kemke@minfin.gr**
Site : **www.minfin.gr/kemke**

ΘΕΜΑ: Θέσπιση μέτρων κρατικής ενίσχυσης με νομική βάση Απαλλακτικούς Κανονισμούς και Κανονισμούς ήσσονος σημασίας

Σκοπός της παρούσας είναι η παροχή οδηγιών για την βέλτιστη συμμόρφωση με την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων κατά τη θέσπιση μέτρων ενίσχυσης με νομική βάση τους Απαλλακτικούς Κανονισμούς ή τους Κανονισμούς ήσσονος σημασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι Απαλλακτικοί Κανονισμοί που έχει εκδώσει η ΕΕ, όπως ο Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός κατά κατηγορία (ΕΕ) [αριθ. 651/2014](#) όπως ισχύει (εφεξής ΓΑΚ), προβλέπουν εξαίρεση από την προβλεπόμενη στο άρθρ. 108.3 ΣΛΕΕ υποχρέωση κοινοποίησης εκ μέρους των κρατών μελών των μέτρων κρατικής ενίσχυσης στην ΕΕ, στο βαθμό που πληρούνται οι προϋποθέσεις τους. Επίσης, οι κανονισμοί για την χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, όπως ο [Καν.1407/2013](#) (εφεξής de minimis), θεσπίζουν ένα ποσό ενίσχυσης κάτω του οποίου θεωρείται ότι δεν πληρούται το κριτήριο της νόθευσης του ανταγωνισμού, παρέχοντας τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να θέτουν σε ισχύ μέτρα χορήγησης ενισχύσεων, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις χορήγησής του, δίχως να απαιτείται σχετική ενημέρωση της¹. Σημειώνεται ότι η παρούσα εστιάζει στους ανωτέρω αναφερόμενους κανονισμούς, ήτοι στον ΓΑΚ και στον Κανονισμό de minimis, ωστόσο βρίσκει κατ'

¹ Άλλοι κανονισμοί που θεσπίζουν εξαίρεση από την υποχρέωση κοινοποίησης είναι ο Καν. 702/2014 (για τους τομείς γεωργίας και δασοκομίας) και ο Καν. 1388/2014 (για τους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας). Αντίστοιχα, έτεροι κανονισμοί για τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας είναι ο Καν. 1408/2013 (ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στο γεωργικό τομέα) και ο Καν. 717/2014 (ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας).

αναλογία εφαρμογή και στους λοιπούς απαλλακτικούς κανονισμούς και κανονισμούς de minimis για τους τομείς της γεωργίας και της αλιείας.

I.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΕΜΚΕ - ΛΙΣΤΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Υπενθυμίζεται πως με το [N.4152/2013](#) (ΦΕΚ Α'107), και ειδικότερα με την υποπαρ. Β6 αυτού, ρυθμίστηκε σε εθνικό επίπεδο η διαδικασία ελέγχου από την Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων των σχεδίων μέτρων που δύνανται να περιέχουν κρατική ενίσχυση, υπό την έννοια του άρθρου 107.1 ΣΛΕΕ (σχετική η με [Α.Π. ΚΜΚΕ 139119/9.8.2016 εγκύκλιος](#)). Βάσει του νόμου, κάθε τέτοιο σχέδιο υποβάλλεται για γνωμοδότηση στην ΚΕΜΚΕ πριν από την κατάθεσή του προς ψήφιση ή την τελική υπογραφή του από το αρμόδιο όργανο, ενώ η γνωμοδότηση της ΚΕΜΚΕ προσαρτάται στο προς έκδοση μέτρο. Επομένως, σε κάθε περίπτωση πριν την έγκριση και θέση σε ισχύ του μέτρου, η χορηγούσα αρχή (ήτοι, ο δημόσιος φορέας ή η υπηρεσία που επισπεύδει τη νομική πράξη βάσει της οποίας πρόκειται να χορηγηθεί η κρατική ενίσχυση) προωθεί το σχέδιο μέτρου στην ΚΕΜΚΕ, με αναλυτική περιγραφή και τεκμηρίωση, μέσω της αντίστοιχης Αποκεντρωμένης Μονάδας Κρατικών Ενισχύσεων.

Για την υποβοήθηση των χορηγουσών αρχών στον σχεδιασμό των μέτρων ενίσχυσης με βάση τον ΓΑΚ ή τον de minimis, αλλά και για την επιτάχυνση της διαδικασίας γνωμοδότησης της ΚΕΜΚΕ, συνιστάται το σχέδιο του μέτρου ενίσχυσης που υποβάλλεται στην ΚΕΜΚΕ να συνοδεύεται από σχετική λίστα ελέγχου (checklist).

Για τον ΓΑΚ η ΕΕ είχε αποστείλει λίστες ελέγχου ανά κατηγορία απαλλαγής, τις οποίες η ΚΕΜΚΕ έχει επικαιροποιήσει (κατόπιν της τροποποίησης του ΓΑΚ με τον Καν. 2017/1084). Επίσης, σε συνεργασία με την ΜΟΚΕ έχει καταρτιστεί [λίστα ελέγχου](#) για τον Καν. 1407/13. Οι λίστες ελέγχου έχουν αναρτηθεί, στην ιστοσελίδα <https://www.minfin.gr/web/kentrike-monada-kratikon-enischyseon/checklists> για διευκόλυνση των φορέων. Στις λίστες ζητείται η παραπομπή στο συγκεκριμένο σημείο του σχεδίου ενίσχυσης (άρθρο/παράγραφος), από όπου προκύπτει η συμμόρφωση με τις επιμέρους προϋποθέσεις της ενωσιακής νομικής βάσης.

Η έγκαιρη και εμπειριστατωμένη αποστολή προς γνωμοδότηση στην ΚΕΜΚΕ ενός σχεδιαζόμενου μέτρου, διασφαλίζει την ταχύτερη ανταπόκρισή της και την τήρηση των προθεσμιών, όπου υπάρχουν. Προς το σκοπό αυτό κρίνεται σκόπιμη η συνεργασία ήδη κατά το στάδιο σχεδιασμού ενός μέτρου ενίσχυσης.

Τέλος, για την καλύτερη συνολική παρακολούθηση και συντονισμό των υποθέσεων, καλείται η επισπεύδουσα το εκάστοτε μέτρο υπηρεσία να αποστέλλει στην ΚΕΜΚΕ ενημέρωση σχετικά με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και τη θέση του σε ισχύ.

II.ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους Κανονισμούς και για ασφάλεια δικαίου, είναι σκόπιμο οι όροι και προϋποθέσεις για την χορήγηση της ενίσχυσης να αποτυπώνονται σε ένα και μόνο ενιαίο κείμενο που συνιστά την εθνική νομική βάση του καθεστώτος ενίσχυσης (συνήθως ΥΑ/ΚΥΑ). Προς το σκοπό αυτό, επισυνάπτεται πρότυπο ενδεικτικής δομής και περιεχομένων ενός μέτρου ενίσχυσης, το οποίο συνιστάται να ακολουθείται κατά την θέσπιση των μέτρων, κατά περίπτωση.

Στην εθνική νομική βάση του καθεστώτος δεν αρκεί να γίνεται απλή αναφορά στον Κανονισμό της Επιτροπής που εφαρμόζεται, αλλά όπως έχουν επισημάνει οι υπηρεσίες της ΕΕ, είναι απαραίτητο να αναφέρονται ρητά όλες οι σχετικές προϋποθέσεις του Κανονισμού.

II.A. ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΓΑΚ

Ειδικότερα, ως προς τα καθεστώτα που θεσπίζονται με νομική βάση τον ΓΑΚ, από την έως τώρα πρακτική εφαρμογής του Κανονισμού, εφιστάται η προσοχή ιδίως στα ακόλουθα σημεία του γενικού μέρους του ΓΑΚ, τα οποία πρέπει να αναφέρονται στην εθνική νομική βάση:

- i. Ο πλήρης τίτλος του Κανονισμού, με παραπομπή στα στοιχεία δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.
- ii. Οι επιλέξιμοι τομείς δραστηριότητας των δυνητικών δικαιούχων με ρητή αναφορά στις εξαιρούμενες βάσει ΓΑΚ κατηγορίες, κατά περίπτωση.
- iii. Η αρχή «Deggendorf», όπου απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 1.4.α του ΓΑΚ. Ως προς το σημείο αυτό, σημειώνεται ότι μπορεί να γίνεται μνεία στο Ν. 4152/13 (παρ. 4 της υποπαραγράφου Β.10), στην οποία ορίζεται ότι αναστέλλεται η καταβολή κάθε συμβιβάσιμης ενίσχυσης σε οποιονδήποτε αποδέκτη οφείλει να επιστρέψει παράνομη ενίσχυση, σύμφωνα με προηγούμενη απόφαση ανάκτησης της επιτροπής μέχρις ότου ο εν λόγω αποδέκτης επιστρέψει την παλιά παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η χορηγούσα αρχή δύναται να ορίσει επί το αυστηρότερο εφαρμογή της ως άνω διάταξης, ώστε να αναστέλλεται η χορήγηση κάθε συμβιβάσιμης ενίσχυσης και όχι η καταβολή αυτής.

Επιπλέον, για την διασφάλιση της αρχής Deggendorf είναι σκόπιμο να προβλέπεται η υποβολή υπεύθυνης δήλωσης από το δικαιούχο σχετικά με τη μη υποχρέωση επιστροφής παράνομης

ενίσχυσης, καθώς και φορολογικής του ενημερότητας κατά την αίτηση ή/και την εκταμίευση της ενίσχυσης.

- iv. Η ρητή εξαίρεση των προβληματικών επιχειρήσεων, όπου απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 1.4.γ του ΓΑΚ, και η πρόβλεψη για λήψη όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών, πέραν της σχετικής υπεύθυνης δήλωσης του δικαιούχου, όπως πιστοποιητικό περί μη πτώχευσης, οικονομικές καταστάσεις κ.λπ.
- v. Η ρητή αναφορά στα ανώτατα ποσά ή/και ποσοστά έντασης των ενισχύσεων, στις επιλέξιμες δαπάνες, καθώς και στον τρόπο υπολογισμού του Ακαθάριστου Ισοδύναμου Επιχορήγησης (ΑΙΕ), όπου απαιτείται.
- vi. Η πρόβλεψη για αναγωγή της ενίσχυσης σε παρούσα αξία, όπου απαιτείται (σχετική η υπ' αριθμ. πρωτ. [ΚΜΚΕ 00403/15.11.2017](#) επιστολή της ΚΕΜΚΕ αναφορικά με τη μεθοδολογία προεξόφλησης για την αναγωγή ενισχύσεων και επιλέξιμων δαπανών στην παρούσα αξία κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης).
- vii. Η αναφορά στη δυνατότητα ή μη σώρευσης με λοιπές κρατικές ενισχύσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 του ΓΑΚ. Στην περίπτωση που καθεστώς ενίσχυσης δεν αποκλείει ρητά τη χορήγηση ενισχύσεων για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες από διαφορετικές πηγές, κρίνεται σκόπιμο να ζητείται από τους δικαιούχους ενημέρωση σχετικά με το αν έχουν αιτηθεί ή λάβει ενίσχυση για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες από άλλη χορηγούσα αρχή.
- viii. Η πρόβλεψη για τον έλεγχο του χαρακτήρα κινήτρου, όπου απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΓΑΚ.
- ix. Η μνεία στη δημοσιοποίηση των ενισχύσεων για λόγους διαφάνειας: είναι σκόπιμο να γίνεται αναφορά, στις περιπτώσεις που απαιτείται, στην υποχρέωση δημοσιοποίησης σε δημόσια προσβάσιμο διαδικτυακό ιστότοπο συγκεκριμένων πληροφοριών για χορηγηθείσες μεμονωμένες κρατικές ενισχύσεις, εφόσον υπερβαίνουν ορισμένο ποσό². Βάσει της υποπαραγράφου Β.11 του Ν. 4152/2013 όπως ισχύει, οι πληροφορίες αυτές δημοσιεύονται στην ηλεκτρονική εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής («Transparency Award Module» - TAM), ενώ η συναίνεση του δικαιούχου για την δημοσιοποίηση τεκμαίρεται με τη λήψη της ενίσχυσης.

² Στην περίπτωση του ΓΑΚ το όριο είναι τα 500.000 ευρώ, ενώ στον Καν. 702/2014 τα 60.000 ευρώ για δικαιούχους που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή και 500.000 ευρώ για δικαιούχους που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της δασοκομίας ή σε δραστηριότητες εκτός πεδίου του άρθρ. 42 της Συνθήκης. Το αντίστοιχο όριο του Καν. 1388/2014 για τον τομέα της αλιείας είναι τα 30.000 ευρώ.

- χ. Η πρόβλεψη για τήρηση αρχείου: Βάσει του άρθρου 12 του ΓΑΚ υφίσταται υποχρέωση διατήρησης λεπτομερών φακέλων με το σύνολο των πληροφοριών και των δικαιολογητικών εγγράφων για κάθε ενίσχυση επί δέκα έτη από την ημερομηνία χορήγησης των ενισχύσεων.

Γνωστοποίηση καθεστώτων ΓΑΚ στην ΕΕ

Βάσει του άρθρου 11 του ΓΑΚ υπάρχει υποχρέωση υποβολής γνωστοποίησης μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος της Επιτροπής (SANI) κάθε μέτρου ενίσχυσης εντός 20 ημερών από την έναρξη ισχύος του μέτρου. Όπως έχει επισημανθεί και με την υπ' αριθμ. πρωτ. [ΚΜΚΕ 00430/5.12.2017](#) επιστολή της ΚΕΜΚΕ για την διασφάλιση της τήρησης των σχετικών προθεσμιών, οι Αποκεντρωμένες Μονάδες Κρατικών Ενισχύσεων οφείλουν να υποβάλλουν στην ΚΕΜΚΕ τη γνωστοποίηση του εκάστοτε μέτρου ενίσχυσης τουλάχιστον 5 εργάσιμες ημέρες πριν την εκπνοή της προθεσμίας, και εφόσον έχει προηγηθεί η προβλεπόμενη στην υποπαράγραφο Β6 του Ν. 4152/2013 διαδικασία γνωμοδότησης, προκειμένου να είναι εφικτός ο έλεγχος και η εμπρόθεσμη υποβολή της γνωστοποίησης στο SANI.

Σε περίπτωση τροποποίησης γνωστοποιηθέντος καθεστώτος, τυγχάνουν εφαρμογής αναλογικά τα οριζόμενα στο άρθρ. 4 του Κανονισμού [αριθ.794/2004](#) της Επιτροπής³. Ο εν λόγω Κανονισμός ορίζει ότι οι κάτωθι τροποποιήσεις συνιστούν μεταβολή καθεστώτος που χρήζει νέας γνωστοποίησης:

- (α) η αύξηση του προϋπολογισμού σε ποσοστό άνω του 20%,
- (β) η παράταση της ισχύος γνωστοποιηθέντος καθεστώτος για χρονικό διάστημα έως έξι έτη, με ή χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού,
- (γ) η τροποποίηση επί το αυστηρότερο των προϋποθέσεων εφαρμογής εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων, η μείωση της έντασης της ενίσχυσης ή η μείωση των επιλέξιμων δαπανών.

Αντίθετα, τροποποιήσεις αμιγώς τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, οι οποίες δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασμού του εκάστοτε μέτρου ενίσχυσης, ή αυξήσεις του προϋπολογισμού έως ποσοστό 20% δεν θεωρούνται μεταβολές υφιστάμενης ενίσχυσης.

II.B.ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ DE MINIMIS

Ως προς τα καθεστώτα de minimis, επισημαίνονται ιδίως τα ακόλουθα σημεία που είναι απαραίτητο να προβλέπονται σε κάθε περίπτωση κατά τη θέσπιση του μέτρου:

- i. Αναφορά στον πλήρη τίτλο του Κανονισμού, με παραπομπή στα στοιχεία δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1547201852137&uri=CELEX:02004R0794-20161222>

- ii. Η ρητή αναφορά στα ανώτατα επιτρεπόμενα ποσά ενίσχυσης. Σύμφωνα με το άρθρ. 3 του Κανονισμού de minimis το όριο του συνολικού ποσού ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που χορηγείται σε μια ενιαία επιχείρηση σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών είναι τα 200.000 ευρώ. Το αντίστοιχο όριο στον Καν. 1408/2013⁴ είναι 20.000 ευρώ, ενώ στον Καν. 717/2014 τα 30.000 ευρώ.
- iii. Η πρόβλεψη για την υποβολή [υπεύθυνης δήλωσης](#) από τους δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχουν λάβει την τελευταία τριετία, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού de minimis, στο πρότυπο που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο μπορεί να προσαρμόζεται κατά περίπτωση.
- iv. Η έγγραφη ενημέρωση του δικαιούχου σχετικά με το ποσό της ενίσχυσης de minimis που λαμβάνει. Για τον σκοπό αυτό, στην περίπτωση χορήγησης εγγύησης ή δανείου, πρέπει να προβλέπεται επίσης ο τρόπος υπολογισμού του ΑΙΕ, με βάση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 του Κανονισμού.
- v. Ομοίως με ανωτέρω, πρέπει να προβλέπεται η τήρηση αρχείου για 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης των ενισχύσεων.

Παρακαλούμε για την προώθηση της παρούσας επιστολής στις υπηρεσίες και φορείς εποπτείας σας, με παράλληλη κοινοποίηση στην ΚΕΜΚΕ.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ**

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Ενδεικτική δομή και περιεχόμενα μέτρων κρατικής ενίσχυσης

⁴ Όπως τροποποιήθηκε με τον Καν. (ΕΕ) 2019/316 της Επιτροπής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ (ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΡΑΤΙΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ)

1. Υπουργείο Εσωτερικών: s.mpesiou@ypes.gr, v.skevi@mathra.gr
2. Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης: stateaid_unit@m nec.gr, zgeorgopoulou@m nec.gr
3. Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών & Ενημέρωσης:
a.stampoulopoulou@minpress.gr,
4. Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων: dimitroulis@minedu.gov.gr
5. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης:
amke@ypakp.gr,
e.stathopoulou@0013.syzefxis.gov.gr
6. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων:
grammateia@justice.gov.gr
7. Υπουργείο Οικονομικών: o.kokkinidou@minfin.gr
8. Υπουργείο Υγείας: dpda_b@moh.gov.gr
9. Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης: d.papavassiliou@ydmed.gov.gr
10. Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού: rsykiotaki@culture.gr
11. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας: vosnakil@prv.ypeka.gr
12. Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών: g.georgopoulos@yme.gov.gr
13. Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής: k.fountouki@immigration.gov.gr
14. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής: petrako@yen.gr
15. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων: me22u067@minagric.gr
16. Υπουργείο Τουρισμού: mintour.office@gmail.com